

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermanni Conringii De Pace Civili Inter Imperii Ordines Religione Dissidentes Perpetuo Conservanda Libri Duo

Conring, Hermann

Francofurti ; Lipsiae ; Wittebergae, 1680

Sectio III. Quaedam in hâc arduâ quaestione prae oculis habenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9585

Sententia hujus probabilitas.

Patrocinantur igitur huic Paci multiplex ratio & autoritas, ut illicita secundum se dici non queat, sed tunc, in tantis præsertim necessitatibus, Theologi eam svadeant & Principes sequantur. Auctores Compositionis Pacis c. 5. q. 29. n. 52. *etiam fœdus perpetuum cum sectariis per aliquas circumstantias cohonestari posse credunt.* Tanner. to 3. disp. 1. q. 9. dub. 3. assert. 2. *id quidem non affirmat, sed neque negat.* Plurium Theologorum suffragia haberemus, si occasio hæc de re scribendi se pluribus obtulisset. Quæ in diversam partem afferuntur, ut docta sint, merè tamen scholastica sunt: Consiliis & Theologiis practicis nunc opus est.

SECTIO III.

Quædam in hac ardua quæstione præ oculis habenda.

I.

Permissio mali triplex.

Permissionem mali triplicem distinguunt Gerardus de Senis, & Joannes Andreas in reg. peccatum. de Reg. Juris in 6. Item Angelus alique Summistæ & Theologi, ubi agunt de Usuris. Prima est permissio simplex indulgens pœnam, ut cum ob multitudinem, aut potentiam delinquentium delicta non puniuntur. Secunda & indulget pœnam & præterea prohibet, ne alii malum intempestive impediunt vel tollant. Sic Ecclesia non solum tolerat ritus Judæorum, sed prohibet quoque, ne Christiani festivitates eorum impediunt, cœmeteria invadant, personas occidant, &c, sicut de Judæis. c. Qui sincera, dist. 45. Tertia est cooperans & adjuvans, quæ malum non solum tolerat, idque impe-

impedientes coercet, verum etiam promovet, auget, defendit, vel est pars actionis criminosa sive peccati. Sic Pilatus permisit quidem, non precepit Christum crucifigi, *cum tradidit eum voluntati Judaorum*. Luc. 23. v. 25. sed cooperatus est tanto sceleris praestando Judicis autoritatem, & satellites aliaque executionis adminicula suppeditando.

II.

Permissio qua licita vel illicita.

Permittere malum primo & secundo modo, ut majus bonum obtineatur, vel majus malum impediatur, licitum est. Utriusque permissionis exemplum praebet divinum regimen. Prioris, cum benignitas Dei poenam dissimulando peccatores, *adducit ad poenitentiam*. Rom. 2. v. 4. Posterioris, *sinendo Zizania crescere inque ad messem, nobisque prohibendo, ne cum periculo tritici ea eradicemus*. Matth. 13. Extra has duas causas peccant Principes & Magistratus, si scelera manifesta impune tolerant, aut ea corrigere volentes impediunt. *Non enim sine causa gladium portant, Dei enim ministri sunt, vindices in iram eius, qui malum agunt*. Rom. 13. v. 4. Tertio modo malum permittere cooperando siue ad juvando, ex se illicitum est, si id, quod permittitur, peccatum est. Hoc genus peccati in Catechismo inter peccata aliena recensetur, & generatim damnatur à S. Paulo Rom. 1. v. 32. *quoniam, qui talia agunt digni sunt morte, non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus*. Vel maxime autem cooperatio arguit consensum, cujus est effectus & argumentum.

III.

Permissio cooperantis natura.

Cooperatio duplex est, directa & indirecta. Directa cooperatur malo, qui ea agit *qua suapte natura ad peccatum ordinantur*, ut sunt illud stabulire, augere, defendere, vel qui pars est & socius peccati, ut cum servus concubinam invitat ad herum, aut miles pugnat in bello manifeste injusto. Indirecte cooperatur,

N

qui

qui malum quod potest & debet impedire non impedit. Sic gubernator cooperatur submersioni navis, quam deberet gubernare, si ex odio v. g. aut negligentia eam permittat submergi, juxta S. Th. 1. 2. q. 6. a. 3. Ubi istud indirecte, illud autem prius directe voluntarium vocat. Utrumque reperitur in permissione cooperante. Hoc quidem in permissione Pilati, licet enim non præceperit Christum crucifigi, quem maluisset dimitti, directe tamen cooperatus est, ferendo sententiam & præstando sceleri auctoritatem judicis. Indirectæ cooperationis rei sunt principes & Magistratus, qui scelera tolerant, cum ea punire aut impedire possent, ideoque ex officio deberent. Est vero permissio cooperans seu directa, seu indirecta, *solum permissio comparatione præcepti*, quatenus dicitur permitti, quod non præcipitur, *ad respectu effectus est commissio.* Committit enim peccatum, qui illi cooperatur, & quidem ejusdem speciei: sic *furti reus est qui currit cum fure, & adulterii, qui cum adulteris portionem suam ponit.* Pl. 49 v. 18.

§. IV.

Non quia licet tolerare, licet absolute pacisci.

Id recte admonuerunt autores Compositionis Pacis c. 5. q. 26 n. 30. & Tanner. to 3 disp. 1 q. 9 dub. 3. n. 97. Tolerare enim mala intentione majoris boni aut metu majoris mali, licitum est & laudabile iisdem circumstantiis durantibus. Absolutè autem vel inperpetuum ejusmodi tolerantiam spondere, repugnat obligationi Principum & Magistratum. Ejusmodi enim promissio secludit circumstantias excusantes, quantum est ex intentione paciscentium, & natura pacti obligat ad malum tolerandum, etiam mutatis circumstantiis, quando id impediri posset, & ex officio deberet. Unde ejusmodi pactum non solum est ex genere suo illicitum, sed etiam irritum: *Quoties contractus est contra bonos mores juris naturalis aut divini, etiam si jure jurando firmetur, non fit ratus nec firmus.*

Prin-

V.

Principibus Politicis nulla jurisdictio Ecclesiastica competit.

Duplex est potestas in Ecclesia, ut explicat Suarez lib. 3. ad-
versus Regem Angliæ cap. 7. Una ordinis ad sacrificandum &
administranda Sacramenta, Altera Jurisdictionis, tum in foro
interiori ad remittenda peccata, tum in exteriori ad regendam
Ecclesiam Dei, quæ huc spectat. Neutrius secundum se capa-
ces sunt Principes & Magistratus politici, ut fatentur omnes
Catholici: quia potestatem Spiritualem à politica secundum
veræ fidei regulam distinguunt. Tam ergo non possunt Prin-
cipes potestare politica quidquam statuere de juribus Religio-
nis & Ecclesiæ, quatenus illa dimanant à jure pascendi oves
Christi, quod accepit Petrus. jo. 21. v. 15: quam non possunt ex-
ercere illum actum Ordinis. Neque his in rebus necessitas er-
ror aut opinio tribuit jurisdictionem, ut in civilibus & in poli-
ticis arg. l. Barbarius, ff. de Officio Prætor, tribuere existimatur.
Jura enim Religionis & Ecclesiæ gubernandæ non dependent
ab arbitrio humano, sed divino: quod dispositioni vel ratiha-
bitioni humanæ non subjacet, nisi quatenus Præsidibus Eccle-
siæ Deus concessit. *Ideo vana & irrita sunt, quacunque
Principes & Potestates Seculares de rebus spiritualibus, & ad
forum Ecclesiasticum spectantibus statuunt, etsi summa ratione
(imo & necessitate) nitantur, idque propter defectum potesta-
tis & jurisdictionis,* Ita Conradus Brunus lib. 3. de hæres. c. 17.

VI.

*Quod ex se peccatum est necessitas licitum
non facit.*

Duo id juris naturalis & divini principia persvadent. Unum
explicat Christus Matth. 16. v. 26. *Quid enim prodest homini, si
mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum pa-
siatur;* Nulla ergo tanta jactura est, pux peccato redimi debeat

aut licite possit, alioqui enim Christus id facienti detrimentum animæ quod solo peccato incurritur, non intentaret. Alterum stabilivit Doctor gentium Rom. 3. v. g. *non esse videlicet facienda mala, ut eveniant bona*; cum erroris contrarii ex eo, quod diceret etiam *iniquitate nostra Dei justitiam commendari*, falso sibi impositi blasphemiam à se repulit & damnatione dignam judicavit. Nullum ergo tantum bonum est, cujus causa peccare liceat, alioqui vel maxime ad illustrandam Dei gloriam id liceret, quod veluti blasphemum, ut omnem boni finis intentione peccandi licentiam excluderet, Apostolus damnavit. Quare prapostere nec Christianæ Religionis & Imperii necessitas ad persuadendam Pacem exaggeratur, priusquam licitas esse conditiones constiterit. Quæ si ex se illicitæ fuerint, non magis eas inire fas est, quam necessitatis cujuscunque causa fidem negare, blasphemare, pejerare, fornicari, adulterari. Sicut autem *nemo sana mentis consultat de impossibilibus*, teste Aristotele 3. Ethic. cap. 3. ita nemo vere Christianus, Deumque timens de liberat de illicitis. *Perinde enim est timorata conscientia non licere & fieri non posse.*

VII.

Omniū Statuum Catholicorum interest Pacem illicitam non fieri.

Perniciosus error est existimare, aut nihil aut parum interesse Catholicorum, qui Protestantibus vicini non sunt, neque aliquando bonis aut juribus Ecclesiasticis ab iisdem spoliati fuere, quibus conditionibus PAX transigatur. Cum enim Principes & Status singuli suffragium ferre debeant non pro se suisque duntaxat ditioribus, sed pro toto Imperio, (secundum plura enim suffragia in Comitibus decerni solet) interest conscientia & salutis singulorum, ne quidam legibus divinis & religioni maxime adversum svadeant vel ratum habeant, suoque suffragio comprobent, etsi id non ipsos sed alios concernat. Multo enim iniquius est, aliorum Episcoporum aut Catholicorum bonis

bonis ac juribus suo suffragio derogare, quam suis, in quæ quæ-
 lecunq; jus obtinere videntur. Denique ad omnes Status
 Catholicos PAX Religionis ejusque extensio attinet, tum quia
 ex omnium ditione subditi possunt ad hæreticos emigrare, tum
 quia, si ejusmodi Pace hæresis nimium invalescat, periculum,
 quod ante paucorum fuit, erit omnium, & ubique vicinus pa-
 riet ardebit.

SECTIO IV.

Pacem cum illis Conditionibus, quas desiderant
 Protestantes, ex se illicitam esse de-
 monstratur.

DE perpetua præcipue agimus; temporaria enim parum
 fidei & securitatis habet. Neque acquiescent Protestan-
 tes, donec undequaque stabilem seu jam seu aliâs obti-
 neant. Et si, quæcunq; cum illis ineatur, perpetuitatem
 habeat, quatenus Pacem Religionis includit & confirmat.
 Quas autem condiciones desiderent Protestantes, patet ex
 sect. 1. § 1. Talem ergo Pacem & quamvis ei similem ex se sive
 genere suo illicitam esse, demonstramus sequentibus argu-
 mentis.

1. PAX ejusmodi hæresi tum directe tum indirecte coo-
 peratur.
2. Infert injuriam Creatori & vera Religioni.
3. Est causa perditionis animarum.
4. Est usurpatio potestatis non competentis.
5. Repugnat officio & juramento Cesaris, Statuumq; Ca-
 tholicorum, maximè Episcoporum.
6. Est frustratoria, ipsoque bello periculosior.
7. Absque comparatione est magis inordinata mendacio,
 quod necessitatis causa licere negant Catholici.
8. Ecclesiæ Dei, Summorum Pontificum, SS. Patrum &
 Veterum DD. suffragio destituitur & damnatur.

N 3.

Hæc